

SERHAT KIRAZ

Translation

1993, Serhat Kiraz için yoğun bir üretim yılı oldu. On Sanatçı On İş: D, 45. Venedik Bienali, Venedik'te Totem İl Canale Galerisi, Buluşma:Sanat (Avusturya ve Türkiye'den Oniki Sanatçı) sergileri için ürettiği işler, yalnız Kiraz biyografisi için değil, Türkiye'deki çağdaş sanat olgusu için de önemli bir birikim oluşturuyor. Çünkü, Türkiye'nin çağdaş sanat odağı olan İstanbul'da küresel sanat ortamı ile, kurumlar yoluyla değil de, bu işe maddi ve manevi yatırım yapmış ve bu sistemin taleplerine arz edecek üretimi ve söylemi olan az sayıda bireyler yoluyla, belirli bir diyalog başlamıştır. Bu diyalogun ana maddesi, her yerde olduğu gibi, üretilen yapıtlardır. Sanat uzmanı ve izleyici, sonuçta sanatçıya yönelecekse, bu gerçekçi bir biçimde ancak yapıt aracılığıyla olacaktır. İstanbul sanat ortamının, Türkiye'yi temsil eden bir söylemi varsa, ki son yıllardaki üretim gelişmeleri bunu kanıtlamaktadır, bu söylem yapıtların dili çözülerek okunabilecektir. Bu okuma - içeride ve dışarıda - toptancı bir zihniyetle ve modernizmin zararlı kalıntısı olan "merkezcilik" ve "çevresellik" saplantılarıyla yapıldığında, ne içeride ne de dışarıda herhangi bir diyalogun başlamayacağı açıktır. Günümüzde, diyalogsuzluğun sanat için bir çıkmaz sokak olduğu bilinen bir gerçektir.

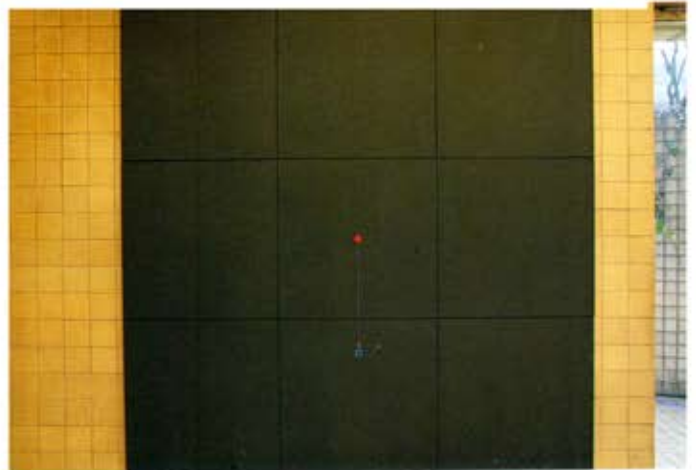
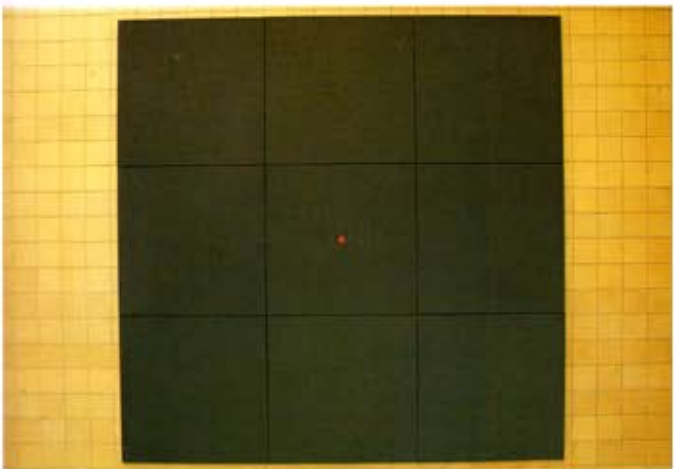
Serhat Kiraz'ın üretimi, dünya sanat ortamıyla kurulacak ilişkide gerekli olan okuma için sağlam bir öneridir. Kiraz, Maçka Sanat Galerisi'ndeki sergisine "Translation" başlığını koymuştur. Çeviri (translation) farklılıklar ya da bilinmeyenler arasındaki iletişimi (diyalogu) sağlayan bir araçtır; ama saltık farksızlığın ya da iletişimin güvencesini vermez. Çeviri, aynı zamanda bir yorumdur. Yorum, zamanın ruhu (zeitgeist) kurallarına bağlıdır.

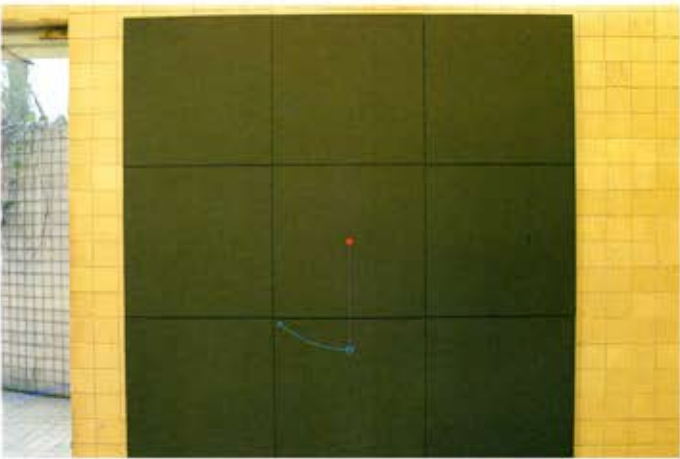
Bu iş ve bundan önceki üretim, bir yapıt topluluğunu algılamak için etkili olan, ama alışlagelmiş başlıklar altında verilmeyen bir söylem ortaya koymaktadır. Yapıtlar, birbirini izleyen bir dizi oluşturarak, giderek zenginleşen bir biçimde izleyiciyi dil ve görüntü, metin ve imge arasındaki ilişkileri ve sınırları düşünmeye yöneltmektedir. Dil ve metinler nasıl özde ve tözde değişmeden varlıklarını sürdürüyorsa ve değişimler zamanın ruhu (zeitgeist) yasaları içinde gerçekleşiyorsa, dilin ve metinlerin karşılığı (çevirisi) olan görüntüler ve imgeler de aynı durumdadır.

Kiraz, iki karşıt uç arasında bir denklem kurar. Nedir bu iki karşıt uç ? Uçların birisi, dünyanın kuruluşundan bu yana düşünceyi oluşturan öğeler (kült, din, dil, felsefe, bilim, teknik), diğerleri bu öğelerin karşıtlıkları ve uzlaşmalardan oluşan evriminin bugünkü sonucudur. Bu

öğelerin başlangıçta var oldukları durum ve zaman içinde geçirdikleri evrim insan düşüncesinin bugünkü durumunun içinde saklıdır. Düşüncenin bugünkü durumunu irdelediğimizde, geriye doğru bir düşünme ister istemez gerçekleşir; ilk örnekler insanın belleğine yerleşmiştir, ama bunun karşısında güncel düşüncenin dinamizmi vardır. Abraham Moles, "Belirsizin Bilimleri"nde bilimi parçalardan hareketle gelişmeleri öngörmemizi sağlayan nitelikteki bilgilerimiz, dünyaya ait şeylerin düzenlenmesinin ya da birlikte biçimlenmesinin öngörülmesi ve birikimli ve ilerleyen bir sistem olarak tanımlıyor. Kiraz'ın yapıtlarında, bilim bir yapıt iskeleti olarak yer alır; örneğin ilkçağ geometrisinden uzay bilimine kadar uzanan gelişme simge, imge ve belgelerle görüntülenir ve nesnelleştirilir. Kiraz bu iskeletin üstüne, yine Moles'a başvurarak açıklayabileceğimiz bir düşünce yerleştirmiştir. "Geniş kitle, özellikle günlük yaşamında bilimsel düşüncenin özüne tamamen yabancı kalmakta ve özsel bir görecelik taşıyan bilimsel hakikat konusunda kendi kendini aldatarak ve aklın temelini anlamaksızın, bilimsel hakikatı "mutlak" bir doğru ile bunun kadar "mutlak" bir yanlış şeklinde kutuplaştırma, hatta sakatlama eğilimi gösterebilmektedir." Yapıtın oluşumundaki duyu organlarımızı kışkırtan öge (renkli ışıklar) izleyiciyi bu ikilemin içine çeker.

Kiraz, kendi başlarına bağımsız düşünce kümeleri oluşturan yapıt parçalarını birleştirerek, düşünce evrimi ve düşüncenin bugünkü durumu arasındaki karşıtlığı bir denklem olarak karşımıza koyar. Kiraz'ın kurduğu denklemin çözümü, bu iki ucun birbirleriyle bir diyalog kurması için gerekli olan çeviridir. Bu çevirinin metaforu her biri dokuz kara kareden (bilim ve dogmatik düşüncenin birleştiği bir alan) oluşan dört alan üstünde noktadan başlayarak bir daireye dönüşen dört imgedir. Son imge, tamamlanmamış da olsa, bizim düşüncümüzde tamamladığımız daire bir "dörtlülük" içerir: Merkez, kaplanmış alan, sınır ve sınırın dışındaki alan. Teklik simgesi olan nokta ana düşünceyse (çevirilecek olan), bu çeviri ana düşünce çevresindeki yorumdan, bu yorumun sınırından ve çevirinin dışında kalan çevirilmemiş ya da çevirilememiş olandan oluşur. Bilim ve sanatın işlevlerinin içiçe geçtiği, örtüştüğü yapıt, sanki dünyanın sırrını tam ve eksiksiz çözebilecek bir kurgu gibi karşımızda durur. Bilim sanata, sanat bilime çevrilmiştir, ikisi de başsız, sonsuz, sınırsız ve kenarsızdır.

GÖKTRANS
Turizm ve Ticaret A.Ş.'nin
katkılarıyla gerçekleşmiştir.

23 KASIM - 25 ARALIK 1993

MAÇKA SANAT GALERİSİ

EYTAM CADDESİ 31, MAÇKA 80200 İSTANBUL TEL: (0212) 240 80 23 FAX: (0212) 234 40 51